

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Helerin Arm

VANEMATE ROLL LAPSE LUGEMA ÕPETAMISEL JA SUUNAMISEL
RAAMATUTE JUURDE

bakalaureusetöö

Juhendaja: Elve Voltein

Läbiv pealkiri: Lugema õpetamine

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Elve Voltein

.....

Kaitsmiskomisjoni esimees: Irja Vaas, MA

.....

Tartu 2014

Vanemate roll lapse lugema õpetamisel ja suunamisel raamatute juurde

Resümee

Lugemisoskus on oluline koolis, kuid ka edaspidi elus hakkama saamiseks. Lugemine ning sellest arusaamine võimaldab inimestel pidevalt juurde õppida, teistega paremini suhelda ning hakkama saada tänapäeva inforikkas ühiskonnas. Esmased lugemis- ja kirjutamisoskused ning huvi raamatute vastu omandab laps enne kooliminekut. Oluline roll lapse õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel on lapsevanemate ja lasteaia koostööl. Lapsevanema osa peetakse lugema õpetamisel ja raamatute juurde suunamisel peamiseks, lasteaial on toetav roll. Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada, mil viisil just lapsevanemad õpetavad oma lapsi lugema ning kas ja kuidas suunavad nad lapsi raamatute juurde.

Uurimismeetodina kasutati ankeetküsitlust. Uurimus viidi läbi Tartu linna kolmes lasteaias. Ankeetidele vastas kokku 104 lapsevanemat.

Uurimusest selgus, et lapsevanemad on teadlikud enda peamisest rollist lapse lugema õpetamisel ning näevad lasteais toetajat. Vanemad peavad oluliseks ettelugemist ning, et lugemaõpetamine oleks lõbus ja mänguline, kasutavad selleks erinevaid laulumänge, otsides koos sõnades tuttavaid tähti vms. Lugema õpetamise kõrval tähtsustatakse lapse huvi raamatute vastu, mistõttu vanemad tihtipeale suunavad teadlikult neid rohkem raamatuid uurima. Selle jaoks on koju muretsenud piisaval hulgal lastekirjandust. Kuigi enamus vanemaid loevad oma lapsele raamatuid ette, siis loetu üle arutletakse koos ainult juhul, kui lapsel on midagi arusaamatuks jäänud. Uuritavate vähesuse tõttu ei saa aga käesoleva uurimuse pinnalt autori arvates põhjalikke ja üldistavaid järeldusi teha. Edaspidi võiks uurimisse kaasata rohkem koolieelseid asutusi ja seda erinevatest omavalitsustest ning võimalusel küsida arvamusi lastelt endilt.

Parents' role in teaching their children to read and guiding them to books

Abstract

Reading skills are important in school, as well as for coping with life. Reading and understanding allows people to constantly learn better communication with others and coping in today's informative society. Children get their primary reading and writing skills, and interest in books before they start school. Parents and kindergarten's collaboration has an important role in a children's learning and education. Parents' role is considered to be most important in teaching to read and guiding to books, kindergarten has a supporting role. The aim of this thesis was to find out exactly which way parents teach their children to read, and whether and how they guide children to books. The research method used was a questionnaire. The study was conducted in the city of Tartu in three kindergartens. A total of 104 questionnaires were answered and received by parents.

The study revealed that parents are aware of their main role in teaching a child to read and understand that the kindergarten has a supporting role. However, teaching to read should be fun and playful, using a variety of singing games, searching words for familiar characters, etc. Teaching a child to read is considered to be as important as making them interested in books, which is why parents often deliberately guide them to explore more books. For this, they buy a sufficient number of children's literature. Even though the majority of parents read books to their child, they only discuss about what they read when the child does not understand something. In author's opinion, in-depth and extensive conclusions can-not be made due to the small number of examined parents. In the future research could include more preschool facilities in various municipalities and if possible, asking questions from children as well.

Sisukord

Sissejuhatus	5
Lugemisoskus.....	6
Lugemisvalmidust kujundavad tegurid	7
Lugema õpetamise meetodid.....	8
Täiskasvanu roll lugema õpetamisel	10
Uurimuse eesmärk ja hüpoteesid.....	13
Metoodika.....	13
Valim	13
Mõõtevahendid.....	14
Protseduur.....	15
Tulemused	15
Arutelu.....	25
Kasutatud kirjandus.....	29
Lisa 1.	31

Sissejuhatus

Lapse kõne areneb iga päev, nii kodus kui lasteaias: suheldes, mängides, lugedes, aga ka igapäevaseid tegevusi tehes nii lähedaste inimeste kui rühmakaaslaste ning õpetajatega. Täiskasvanu kõne on lapse arengus tähtsal kohal, sest täiskasvanu juttu kuulates saab laps oma esimesed teadmised emakeelest. Vanemal on suur vastutus rääkida selge häälega ning korrektselt, andes nii eeskuju oma lapsele. Lapse teatud vanusesse jõudes eeldab täiskasvanu, et lisaks kõnelemisele hakkab laps ka lugema.

Lugemisoskus on eelduseks koolis ja elus edaspidi hästi hakkama saamiseks. Mõnel lapsel on lugemine selge juba enne, kui ta kooli läheb, teine laps veerib veel esimese klassi lõpus.

Vanematel on oma laste lugema õpetamisel suur tähtsus. Läbi nendepoolse julgustamise ja juhendamise hakkab laps huvituma tähtedest ja lugemisest. Täiskasvanu kohus on tagada lapsele arengukeskkond, kus laps saaks julgelt avastada maailma (Müürsepp, 1998).

Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava §3 (2008) kohaselt on koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse peamiseks eesmärgiks lapse mitmekülgne ja järjepidev areng koostöös koduga. Laps pideva arengu üheks oluliseks osaks on huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu ning see, et laps on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava § 18, 2008). Eeldatakse, et 6 – 7-aastane laps tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirja pildis ära mõned sõnad (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava §18, 2008). Seega lasteaia ning lapsevanemate koostööl peaks laps tundma huvi raamatute vastu ning olema omandanud kooliteed alustades lugemise esmased oskused.

Kuigi mitmed varasemad bakalaureusetööd on käsitlenud laste lugema õpetamist, ei ole seejuures väga põhjalikult uuritud vanemate osa lapse suunamisel raamatute juurde. Näiteks Karin Uibopuu (2009) keskendus enda bakalaureusetöös sellele, kui suurt rolli näeb lapsevanem endal lugemisvalmiduse kujundajana ja lugema õpetamisel ning kui kindlalt tunneb vanem ennast lugema õpetamisel. Siret Liiv (2013) uuris, kui suur teadlikkus on lapsevanematel enda rollist lapse lugema õpetamisel. Lapse lugema õpetamine ja suunamine raamatute juurde ning kirjanduse vastu huvi tekitamine on aga omavahel tihedalt seotud, mistõttu pidas töö autor oluliseks neid koos enda uurimuses käsitleda.

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks ongi välja selgitada, mil viisil vanemad õpetavad oma lapsi lugema ning kas ja kuidas nad suunavad neid raamatute juurde.

Lugemisoskus

Lugemine on kirjaliku teksti jälgimine ja loetu lahtimõtestamine (Jürimäe, 2003). Lugemisel ühinevad silma ja kõrva töö ning suu ütleb selle tulemuse välja sõnana, hiljem lausena ning lausetest koosneva arusaadava jutuna (Kivi & Sarapuu, 2005). Lugemist võib mõista kui kommunikatsiooni tekstiga. Kirjutaja on kodeerinud oma mõtted sümbolitesse (tähtedesse, sõnadesse, lausetesse), lugeja omakorda vaatab sümboleid, dekodeerib nad arusaadavaks ja niimoodi mõistab teksti sisu (Kärtner, 2000). Lugemine ning sellest arusaamine võimaldab inimestel pidevalt juurde õppida, teistega paremini suhelda ning hakkama saada tänapäeva inforikkas ühiskonnas. Lugemisoskus on olulisemaid õppimise alusoskuseid, võime teksti abil teistega suhelda (Jürimäe, 2003).

Vanus, millal hakata last lugema õpetama, sõltub lapse valmisolekust õppida. Mõni laps hakkab lugema õppima juba 3 – 4 aasta vanuselt, aga enamus lapsi siiski 5 – 7- aastaselt (Padrik & Hallap, 2008b).

Lugemisoskust vaadeldakse elementaarse, funktsionaalse ja kriitilise lugemisoskuse seisukohalt. Elementaarne lugemisoskus on kooslus kognitiivsetest oskustest, mis peaksid olema püsivad ja universaalsed. Elementaarne lugemisoskus koosneb kahest kesksest elemendist: kirjaliku teksti tehnilise lugemise oskusest (st tähtede alusel ühendatakse häälikud sõnadeks, tuntakse ära terve sõnakuju) ja teksti arusaamise oskusest (loetu mõistmine ja oskus teha järeldusi). Lugema õppimise algetapis keskendutakse lugemisoskuse põhielementidele ehk elementaarse lugemisoskuse omandamisele. Lugemisoskuse arenedes liigutakse elementaarselt lugemisoskuselt edasi funktsionaalsele ja kriitilisele. Funktsionaalne lugemine on lugeja aktiivsusest lähtuv, milles rõhutatakse lugemise praktilisust ja väärtust. Kriitiline lugemine ühendab elementaarse ja funktsionaalse lugemise ning mõtlemise aspekti (Lerikkanen, 2007).

Lugema õppimine tähendab mõtlemise arengut kirja üle ehk vaimseid toiminguid. Lapsel tekib arusaamine, et kõnet tähistatakse kindlate sümbolitega. Ta hakkab märkama ja analüüsima kõne vormilist külge, kasutama termineid nagu „häälik“ ja „täht“ jne (Kivi & Sarapuu, 2005). Lugema õppimine kujuneb sammhaaval. Õppimise alusoskused kujunevad tajude, kujutluste, mälu ja mõtlemise arengu tulemusel. Nende protsesside areng sõltub lapse kasvukeskkonnast ja sünnipärastest eeldustest.

Lugemisvalmidust kujundavad tegurid

Lapsele üldise lugemishuvi tekitamiseks on vajalik soodne arengukeskkond, sest iga isiksus on omapärane ning tema kujunemist mõjutavad erinevad tegurid (Kivi & Roosleht, 2000). Esmaseks oluliseks kasvukeskkonnaks on kodu. Vanasõnagi ütleb, et iga laps on oma kodu peegel. Kui vanemad loevad ise palju raamatuid, ajalehti, annavad nad sellega eeskuju oma lapsele. Tähtis kasvukeskkond on ka lasteaed, kus enamik lapsi enne kooli oma haridusteed juba alustab. Lasteias püüavad pedagoogid luua lapse jaoks turvalise ja arendava õhkkonna, kus laps saab rahulikult ammutada uusi teadmisi.

Hoolimata koolieelse lasteasutuse seadusest (1999), mille § 1 sätestab, et lasteaed toetab perekonda, soodustades tema kasvamist ja arenemist arvestades lapse individuaalsust, on paljud vanemad jätnud oma lapse lugema õpetamise õpetajate kanda.

Lugema õppimine on pidev protsess, millega alustatakse juba esimesest eluaastast, kui hakatakse kujundama vajalikke eelsoosusi. Selleks, et laps oskaks korralikult sõnu hääldada ja sünteesida, tuleb arendada kuulmistaju ning hääldamisoskust (Padrik & Hallap, 2008b). Lapse lugemine kujuneb suulise kõne baasil. Öeldes lapsele ette sõna, peab laps aru saama, millised häälikud sõnas kõlavad ning millises järjekorras nad on. Kui laps ei mõista, mis häälikud millises järjekorras sõnas olid, siis ei suuda ta sõnu kokku lugeda (Kivi & Sarapuu, 2005).

Lasteias tegelevad õpetajad igapäevaselt laste kõne arendamisega. Lastega koos loetakse lugusid, luuletusi, ühiselt arutletakse kuuldut ning lapsed saavad esitada küsimusi, kui midagi jäi arusaamatuks. Mida rohkem laps proovib aktiivselt kaasa rääkida, seda suurem on tema arusaamine teksti ja selle sisu kohta. Lugemisvalmiduse kujunemisel peab laps tundma tähti, aru saama, millised häälikud sõnas kõlavad ning millises järjekorras asuvad. Siinkohal saavad täiskasvanud toetuda paljudele erinevatel mängulistele aspektidele. Näiteks lasta lapsel otsida oma nimes esinevaid tähti, mängida häälikumänge. Samas ei ole laste arengutasemed ühesugused. Lapsel, kellel ei jagune sõnad veel häälikuteks, on raske tähtede järgi sõnu ära tunda (Kivi & Roosleht, 2000).

Lisaks tähtede ja häälikute tundmisele on lugema õppimisel tähtis lapse sisemine motivatsioon. Motivatsioon tähendab lapse soovi hankida informatsiooni. Lapse esimesed sõnadki on seotud tema jaoks oluliste inimestega (emme, issi) ning oma lalinaga püüab ta nendega suhelda. Laps ise konstrueerib oma maailmapilti, suunates oma tähelepanu huvipakkuvale (Jürimäe, 2003).

On tähtis, et lapsel tekiks soov lugema õppida ja nii maailma avastada. Motivatsioon jaguneb kaheks: sisemine ja väline. Seesmise motivatsiooni puhul on tegevus tehtud iseenda

pärast. Väline motivatsioon seevastu näitab tegevust, mida mõjutab teistelt saadud tunnustus või au. Motivatsioonis mängib olulist rolli ka lapse minapilt. Selle all mõistetakse lapse ettekujutust endast kui õppijast ning usku iseenda oskustesse erinevaid ülesandeid lahendada. Lapse kujunenud minapilt mõjutab palju tema võime tegevustes hakkama saada. Kui lapsel on positiivne minapilt, on ta rohkem motiveeritud ülesannete tegemisel ja nende õnnestumisel (Lerkkanen, 2007).

Ka lapse loomulik teadmiste huvi juhhib ümbritsevat maailma avastama, kuulama ja uurima. Huvi paneb lapse fantaasiad lendlema ja tegutsemistahte tööle. Laps õpib mõtlema kuuldu ja nähtu üle, avastab uusi seoseid ning julgeb küsida küsimusi täiskasvanult erinevate teemade kohta. Sel ajal on ta huvi raamatute vastu suurem, sest sealsed pildid ja lood annavad lapsele võimalusi ise fantaseerida ja teiselegi jutustada (Kivi & Sarapuu, 2005).

Lisaks raamatutele on tänapäeval üha tähtsamal kohal televiisor ja arvuti, kust lapsed uut informatsiooni saavad. Internetis on palju õpetlikke ning huvitavaid multifilme, mängu, mis aitavad neil avardada silmaringi, sõnavara ja huvi lugemise vastu. Televiisoris edastatakse erinevaid saateid, mis on õpetlikud ning kus laps saab kaasa mõelda, olla aktiivne (nt „Lastetuba“, „Tweeny põngerjad“, Jänku Jussi multifilmid jne). Samas on täiskasvanu kohus suunata laps õigete ja arendavate internetilehekülgede või telesaadete juurde, mitte kasutada meediavõimalusi pelgalt lapsehoidjatena.

Lugema õpetamisel on tähtis hoida tegevus lapsele huvitav ja kaasahaarav. Täiskasvanu ei tohi tegevust muuta lapsele liiga tüütuks ega sunniviisiliseks. Vanem peab oskama ära tabada, millal laps väsib või huvi tegevuse vastu kaob (Doman, 1992). Raamatute uurimise ajal saab vanem teha pause, et lapselt küsida mõni teemakohane küsimus või lahti rääkida mõni segaseks jäänud asi (Partridge, 2004).

Koolieelses eas on lapse tegevustel põhiliselt mänguline iseloom – ta tegutseb tegutsemise enda pärast ega pööra erilist tähelepanu tulemusele (Kivi & Roosleht, 2000). Mängu abil õpitakse ümbritsevat maailma paremini tundma. Mängu kaudu omandab, treenib ja lihvib laps oskusi, olgu need siis vaimsed või füüsilised (Lage & Karu-Espenberg, 2006).

Lugema õpetamise meetodid

Lugemisoskuse olulisus inimese jaoks on põhjuseks, miks on loodud erinevaid meetodeid lugema õpetamiseks. Aegade jooksul on inimkond otsinud uusi ja paremaid meetodeid lugemaõpetamiseks – tähemeetodilt (pe-a-pe-a) häälikuile üleminek kiirendas

tunduvalt õppeprotsesse. Hiljem leiti veel, et laps ei pea õppima mitte tähtede ja häälikute vaid terviksõnade abil.

Lugema õpetamise meetodeid on uurinud mitmed uurijad, nagu näiteks Lerkkanen (2007), Doman (1992), Jürimäe (2003). Hoolimata lugema õpetamise meetodite omavahelisest erinevusest, omab nende kõikide puhul tähtsat rolli lapse võime õppida. Lugemismeetodid jaotatakse peamiselt kahte rühma: sünteetilised ja analüütilised.

Sünteetilise õppemeetodi puhul hakatakse õpetama tähti, häälikuid ning silpe, mille ühendamise teel on võimalik sõnu kokku lugeda. See meetod toetab õigekirja omandamist ja pöörab tähelepanu lugemise õigsusele. Antud meetodi miinuseks loetakse üksluiset, korduvat harjutamist ja täpset lugemist (Lerkkanen, 2007).

Tähemeetodit peetakse vanimaks lugemaõpetamise meetodiks (Müürsepp, 1998). Selle meetodi puhul kasutatakse õpetamisel tähtede nimesid (nt tee, ee, kaa). Kui tähed olid kõik selged, hakati kokku lugema silpe, mida öeldi nii nagu räägitakse (nt TE). Sõnu hakati moodustama varem öeldud silpidele uute silpide lisamisega. Selle meetodi miinuseks oli, et eelnevalt õpitud tähed segasid silpide kokkulugemist. Öeldi tähe nimes välja selliseid häälikuid, mida sõnas ei olnud (nt „T“-„tee“, „P“-„pee“ jne.).

Tähtis edasiminekuks lugema õppimises toimus 1527. aastal tänu Valentin Ickelmerile, kes tuli välja häälikumeetodiga. Tema meetodi järgi hakati lugemist käsitlema kui häälikute reastamist (Müürsepp, 1998). Häälikumeetodi õpetamisel loetakse tähte hääliku nimetusega (K, T). Lapsi õpetatakse kuulama häälikuid sõnas, omandatakse häälimisoskus. Oluliseks hakati pidama seda, et laps oskaks enne puhtalt ja õigesti rääkida (Lage & Karu-Espenberg, 2006). Antud seisukohti toetab ka Holopainen, Ahoneni, Tolvaneni ja Lyytineni (2000) läbiviidud uurimus, millest selgus, et lastel, kellel on arenenud parem häälikuteadlikkus, on lugema õppimine lihtsam.

Analüütilise ehk tervikust lähtuva meetodi puhul õpitakse lugema sõnu, lauseid või tekste. Sel viisil õpetus jaguneb järjest väiksemate üksuste juurde – sõna, seejärel häälikud või tähed (Müürsepp, 1998). Täissõnameetodi õpetuses on tähtis terve sõna. Meetodi kasutajad usuvad, et laps saab selle lugemistehnika abil hea lugemisoskuse, kus sõnaosade asemel proovitakse tajuda tervet sõna. Õppimine baseerub alguses mälul, hiljem analüüsitakse sõnu ja õpitakse tundma keele silbi- ja häälikustruktuuri (Lerkkanen, 2007).

Kõige tuntuim täissõnameetodil õpetamise käsitleja on G. Doman, kes soovitab alustada õpetamist juba 1- või 2- aastaselt. Meetodi kohaselt hakatakse lapsele süstemaatiliselt näitama kaartidele kirjutatud sõnu, mis on edasiarenevas järjekorras. Õpetamist alustatakse olulistest sõnadest nagu ema, isa, kehaosad, kodu jne. Sõnakaartide näitamine õpetab lapsele

vaatlemis-, kuulamis- ja võrdlemisoskust. Sõnakaupa õpetamine aitab lapsel luua analoogiatunnetuse tekkimist. Selle meetodi puhul on oluline järjepidevus ning motiveeritus. Õppimine peab toimuma läbi mängu ja kestab niikaua, kui lapsel on huvi (Doman, 1992). Täiskasvanult nõuab see õpetamisviis lapsele korraliku õppematerjali valmistamist ning igapäevaseks õpetamiseks aja leidmist (Lage & Karu-Espenberg, 2006).

Eestis on lugema õpetamisel levinud häälikumeetod. See meetod ei nõua täiskasvanult suurte ettevalmistuste tegemist, vaid loovat mõtlemist. Antud meetodi juures on tähtis lapse oskus õigesti ja arusaadavalt kõneleda, mängitakse koos erinevaid häälikumänge ja siis hakatakse talle tähti tutvustama. Enamasti hakkab laps ise tundma huvi õppimise vastu, kui ta on selleks valmis (Lage & Karu-Espenberg, 2006).

Tänapäeval pööratakse enne lugema õpetamist suurt tähelepanu lugemisvalmiduse kujundamisele. Õpetamisega alustamine sõltub pigem lapsest ja tema valmisolekust õppida. Kui täiskasvanu on lapsega aktiivselt tegelenud, laulnud laule, lugenud muinasjutte, koos uurinud ja vaadelnud raamatuid, siis hakkab laps juba ise huvi välja näitama edasiarenemise suunas. Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) on kirjas, et 6–7aastane koolieelik peaks tundma tähti ja veerima kokku 1–2silbilisi sõnu, peaks tundma kirja pildis ära mõned sõnad; kirjutama joonistähedega 1–2silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega. Lastele tuleb luua soodne õpikeskkond ja teha kõike mängulises võtmes, see äratav lapses huvi. Õpetades tuleb arvestada keele kõiki osaoskusi nagu suhtlemine, sõnavara, grammatika, hääldamine (Padrik & Hallap, 2008a).

Lugema õpetamise üheks oluliseks alustalaks on üldine keeleline lähenemine, mille korral pööratakse tähelepanu keelele kui oskuste kompleksile: rääkimine, kuulamine, lugemine, kirjutamine. Kõik oskused on omavahel seotud: arendades lapse kõnet ja kuulmist, luuakse algoskus lugema õppimiseks. Paljud lugemisoskuse uurijad on seisukohal, et lugema õpetamisel on kasulik erinevaid elemente omavahel kombineerida (Lage & Karu-Espenberg, 2006).

Täiskasvanu roll lugema õpetamisel

Vanemad annavad lapsele esmased teadmised, näidates oma käitumise ja tegudega lapsele eeskuju. Täiskasvanu roll on kujundada positiivset suhtumist lugemisse ja luua olukordi, kus laps saab lugema õppida (Padrik & Hallap, 2008b). Vanemad, kes uurivad oma lastega raamatuid, loevad neile, annavad lapsele teadlikult edasi huvi iseseisvalt raamatuid vaadata. Oluline on ka lapsele ettelugemine, sest see rikastab lapse sõnavara, laiendab

silmaringi. Kooslugemine innustab last edasisel lugemaõppimisel (Mehide, 2008). Kodus võiks olla lapsele kättesaadavas kohas erinevaid raamatuid, mida ta saaks iseseisvalt uurimas käia.

Esmatähtsaks on samuti vanemapoolne julgustamine ning toetamine, millest laps saab enesekindlust ja tegemise tahtmist juurde. Lapsed on uudishimulikud ja tahavad maailma avastada, kuid vahel jääb neile mõni mõiste arusaamatuks või ei käitu nad õigesti. Sellises olukorras peetakse vanema kohuseks vastata lapse küsimustele, aidata teda ning selgitada talle reegleid ja korda. Lugemisse ja raamatute uurimisse peaksid nii vanemad kui ka lapsed suhtuma rõõmu ja huviga. Tegevus ei tohiks muutuda lapse jaoks kohustuseks, vaid olema lõbus ja mänguline.

Lugedes ja õpetades lastele erinevaid liisusalme, luuletusi, muudab täiskasvanu edukamaks hilisema lugemaõppimise (Lage & Karu-Espenberg, 2006). Huvi lugemise ja tähtede vastu saab vanem äratada kodus lapse toas olevatele esemetele nimesiltide kleepimisega ning siis koos neid lugeda. Lynch'i, Andersoni, Andersoni ja Shapiro (2006) uurimuse järgi loeb enamus vanemaid lastega jutte ja mängivad nendega erinevaid sõnamänge. Samuti võib mängida nn äraarvamise mängu, et kas laps oskab lugeda nimetusi suurtelt siltidelt, poes toidukaupadelt jne (Mehide, 2008). Suurt rõõmu valmistab väikesele lapsele see, kui ta tunneb tekstis ära mõne tuttava tähe (Kärtner, 2000). Kui vanem teda sel hetkel kiidab ja julgustab, tahab laps veel rohkemgi märgata. Uibopuu (2009) tõdeb oma bakalaureusetöös, et vanemad on teadlikud oma eeskujust ja rollist lastele lugema õpetamisel.

Partridge (2004) toob oma artiklis välja ettelugemise kui olulise osa lapse lugema õpetamisel. Ühiselt raamatute vaatamine ja jutu üle arutlemine annab lapsele kindlustunnet juurde. Artikli autor leiab, et vanem peaks (soovitatavalt 15 – 30 minutit päevas) lapsele lugema. Ühiselt raamatuid uudistades peab vanem soosima lapse aktiivsust – lasta lapsel valida ise meeldiv raamat, küsida küsimusi piltide kohta jne, kuni laps tunneb end tegevuse ajal mugavalt ja ta tahab seda veel teha.

Lasteaias on õpetaja ülesanne luua lapsele soodne ja lugema õppimist toetav keskkond. Õpetaja peab arvestama laste huvide, varasemate kogemuste ja oskustega ning looma mitmekesiseid lugemissituatsioone, et lapsel tekiks ja püsiks õppimise motivatsioon (Padrik & Hallap, 2008b). Kui laps tunneb oma nimes erinevaid tähti, saab õpetaja teda julgustada otsima oma tähti erinevatest tekstidest. Nii oma nime tähte otsides tekib tal huvi tekstis olevate teiste tähtede vastu ning nii tutvub lähemalt häälikutega. Nimelt koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava rakendusjuhistes (2008) eeldatakse, et koolieelse ea lõpuks on

laps omandanud esmased oskused häälikute eristamiseks ning häälikute arvu ja järjekorra määramiseks; samuti oskuse teistest pikema hääliku leidmiseks sõnas.

Muinasjuttude jm lastekirjanduse põhjal on võimalik luua dramatiseeringuid – anda lastele võimalus olla väikesed näitlejad või teha käpiknukkude teater. Lapse õppimisele aitab kaasa nn “mängult lugemine” (Lerkkanen, 2007). Selles tegevuses vaatab laps pilte ja räägib raamatust lugu, mida tema nende piltide järgi näeb või mis on tal varasemast ettelugemisest meeles. Dramatiseeringutes võib laps olla näitleja ja mängida, keda ise soovib, samas rääkida oma jutte ning küsida teistelt küsimusi. Draamategevus annab võimaluse loovalt lugemise juurde suunata ning seejuures õpib laps õigesti raamatut hoidma, ilmekalt „lugema“ ja teeb tegevuse enda jaoks huvitavaks.

Täiskasvanul on võimalus mängu kaudu toetada lapse kõne arengut ja soovi õppida lugema. Mängu ehk teisisõnu õppemängu all mõistetakse lapse jaoks õppimise kui eesmärgipärase ja sihikindla tegevuse jaoks alusoskuste omandamist ja harjutamist (Ugaste, 2005). Õppemängude kaudu saab laps ühelt poolt tunnetusliku-õpetusliku aspekti, teisalt aga emotsionaalse ja mängulise külje. Vanem saab vajadusel mängu juhtida kindlas suunas, esitada mängule teatud reegleid või kasutada erinevaid materjale (Lerkkanen, 2007). Mäng loob lapsele soodsa keskkonna arenguks ning mängu jaoks on laps võimeline omandama teadmisi ja oskusi rohkem kui õppimis-harjutamise situatsioonis (Kivi & Sarapuu, 2005). Õppemängude peamine väärtus seisnebki selles, et toetab teadlikku õppimist ja laste soovi olla loov, mänguline ja aktiivne tegutseja kollektiivis (Ugaste, 2005).

Lapse arengule on tähtis kodu ja lasteaia koostöö. Omavaheline usaldus ja sujuv koostöö ehk ühine vastutus lapse arengu ja arendamise eest, tagab lapsele soodsa õpikeskkonna ja eakohase arengu (Roop, 2007). Lynch' *et al* (2006) uurimus näitab, et kui õpetajad on teadlikud vanemate lugema õpetamise meetodi valikust, oskavad nad vanematele nõu ja soovitusi anda.

Omavahelise partnerlussuhte heaks toimimiseks on vajalik pidev suhtlemine ja mõistmine. Õpetaja peab arvestama oma õppetöös sellega, et igal lapsel on kodus erinevad väärtused ja elukeskkond. Need tegurid mõjutavad lapse silmaringi, kõnekeskkonda ja huvi raamatute vastu. Lapse õppimise edendamiseks saavad õpetajad anda vanematele näpunäiteid, kuidas tekitada lastes huvi lugemise vastu ning soovitada raamatuid, mis on lapsele eakohased. Mõlema osapoolle avatus ja asjatundlikkus tagab lapse eduka kasvu ja arengu (Almann, 2008).

Uurimuse eesmärk ja hüpoteesid

Huvi tundmise lugemise vastu ja raamatute uurimise tähtsuse „pisiku“ saab laps oma vanemate eeskujust. Täiskasvanu roll on kujundada lapses positiivne suhtumine lugemisse ja raamatutesse ning luua erinevaid situatsioone, kus laps saaks õppida lugema (Padrik & Hallap, 2008b). Vanema rolli lapse lugema õpetamisel uuris põgusalt Karin Uibopuu oma bakalaureusetöös 2009. aastal, mille tulemusena leiti, et vanemad teavad, et neil on tähtis osa lapse õpetamisel ja nad hindavad oma õpetamisoskusi piisavalt heaks. Seejuures aga ei uuritud, kas ja kuidas vanemad suunavad oma lapsi raamatute juurde, mis on seotud just lugema õpetamisega.

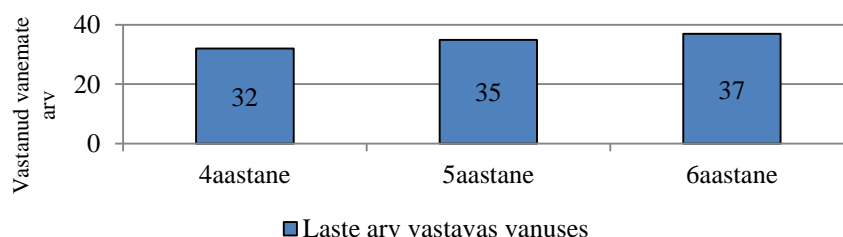
Antud bakalaureusetöö eesmärgiks ongi välja selgitada, mil viisil vanemad õpetavad oma lapsi lugema ning kas ja kuidas nad suunavad lapsi raamatute juurde. Eesmärgi täitmiseks püstitati järgmised hüpoteesid, toetudes Kivi ja Roosleht (2000), Mürsepp (2008), Uibopuu (2009) ning Patridge (2004) uurimustele ning autori enda oletustele:

1. Vanemad peavad oma rolli lapse lugema õpetamisel olulisemaks kui lasteaia oma (lasteaial on õpetamist toetav roll).
2. Lastele raamatute ettelugemise järgselt arutlevad vanemad koos lastega ka loetu üle.
3. Vanemad, kes peavad lapse lugema õpetamist oluliseks, suunavad teadlikult lapsi rohkem raamatute vastu huvi tundma.
4. Lapsevanemad püüavad muuta lugemaõppimise lapsele pigem huvipakkuvaks ja lõbusaks tegevuseks kui igapäevaseks kohustuseks.

Metoodika

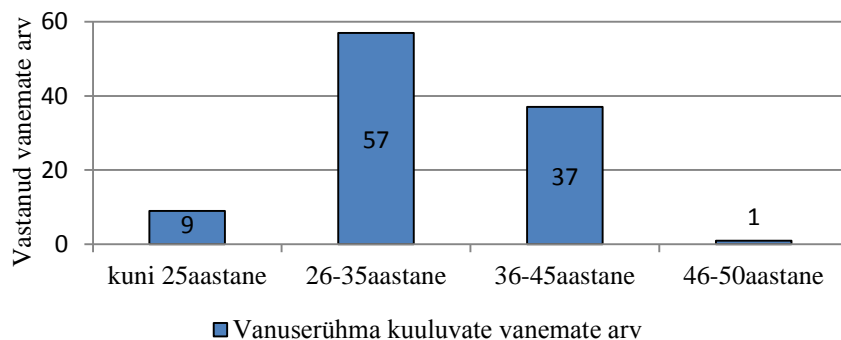
Valim

Uurimus viidi läbi Tartu linna kolmes lasteaias, mis valiti välja juhuvaliku teel. Osalenud vanemate lapsed olid 4-6aastased. Jooniselt 1 võib näha, et uurimuses osalenud vanemate lapsed jagunesid suhteliselt võrdselt erinevatesse vanuserühmadesse.

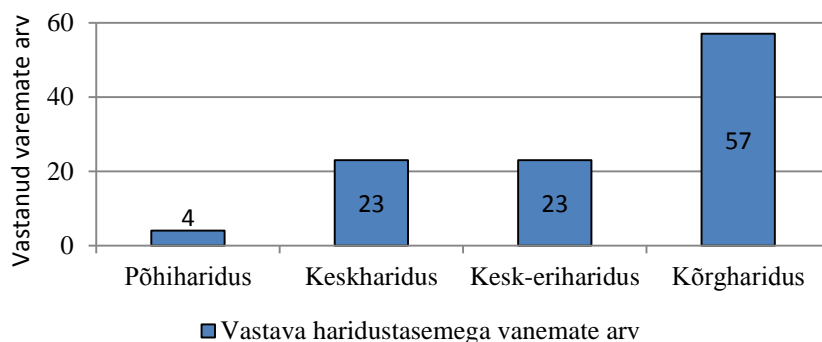
Joonis 1. Uurimuses osalenud vanemate laste vanused

Kokku osales 83 ema (s.o 79,8% vastanutest) ja 21 isa (s.o 20,2% vastanutest) vanuses kuni 50 eluaastat (joonis 2). Kõige enim oli vastanute hulgas 26-35aastaseid vanemaid.

Joonis 2. Uurimises osalenud vanemate vanused

Küsimustiku tagastanud vanematest on 57 (54,9%) omandanud kõrghariduse, 20 (19,2%) kesk- ja 23 (22,1%) kesk-erihariduse ning 4 (3,8%) vanemat põhihariduse (joonis 3).

Joonis 3. Uurimises osalenud lapsevanemate haridustase

Mõõtevahendid

Andmekogumismeetodina kasutati töö autori poolt koostatud ankeetküsitlust (Lisa 1). Ankeedi koostamisel saadi mõtteid K. Uibopuu (2009) koostatud küsimustikust. Küsitlus edastati lapsevanematele paberkandjal.

Ankeedi sissejuhatavas osas tutvustati töö eesmärki ning teavitati lapsevanemaid ankeetküsitlusele vastamise vabatahtlikkusest ning anonüümsusest. Küsimustiku esimeses osas paluti vanematel anda hinnang esitatud väidete kehtivusele. Hindamisel kasutati 5-pallist Likert-skaalat. Teises osas paluti vanematel valida etteantud vastusevariantide hulgast esitatud küsimusele nende arvates sobivaim vastus.

Andmete töötlemiseks sisestati küsitlustulemused tabelarvutusprogrammi Microsoft Office Excel 2010. Andmete analüüsimiseks kasutati kirjeldava statistika näitajaid (nt aritmeetiline keskmine, mediaan, standardhälve jms), Spearmani korrelatsioonikordajat ehk astakkorrelatsioonikordajat (r_s) ning märgitesti. Tulemuste illustreerimiseks koostati jooniseid ja tabelleid.

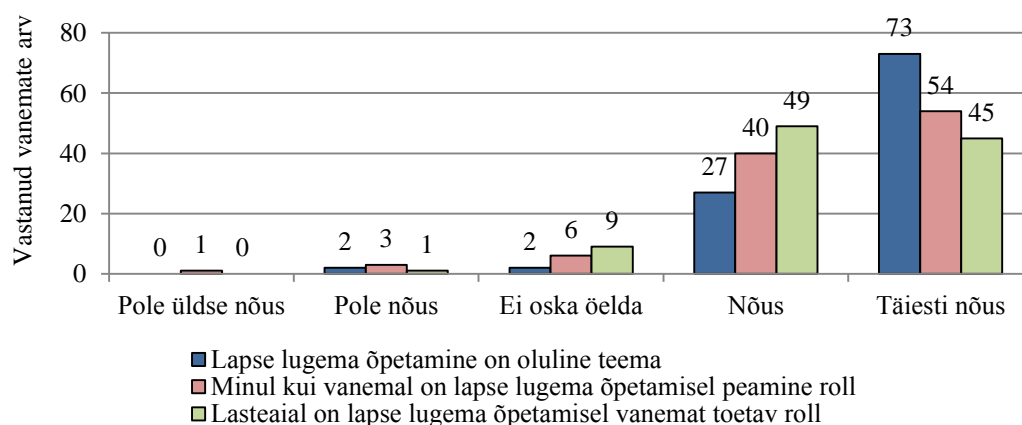
Protseduur

Bakalaureustööks vajalik küsitlus viidi Tartu linna lasteaedades läbi 2014. aasta talvel. Küsitluse läbiviimiseks küsiti esmalt luba lasteaedade direktorilt ning seejärel jagati küsimustikud vanematele. Ankeedi täitmine oli lapsevanematele vabatahtlik ja anonüümne. Küsimustele vastamiseks anti vanematele aega üks nädal. Välja jagatud 150-st küsitlusankeedist saadi tagasi 104 s.o 69,3%.

Tulemused

Küsitlusankeedi esimeses osas paluti lapsevanematel anda hinnang 23 väite kehtivusele, mis hõlmasid lapse lugema õpetamist ja raamatute juurde suunamist, kasutades selleks 5-pallist Likert-skaalat (1 – pole üldse nõus, 2 – pole nõus, ..., 5 – täiesti nõus).

Uurimuse tulemusel selgus, et enamus vanematele on lapse lugema õpetamine oluline teema. Jooniselt 4 on võimalik näha, et küsimustikule vastanuist 100 (96%) nõustusid väitega, et lapse lugema õpetamine on oluline. Seejuures 94 (90%) vanemat on seisukohal, et neil kui vanemal on lugema õpetamisel peamine roll ning lasteaial on vanemat toetav roll. Vaid 4

Joonis 4. Lapse lugema õpetamise teema olulisus ning lapsevanema ja lasteaia roll lugema õpetamisel

(4%) lapsevanemat ei nõustunud väitega, et nendel on peamine roll lapse lugema õpetamisel ning üks vanem ei nõustunud, et lasteaial on toetav roll.

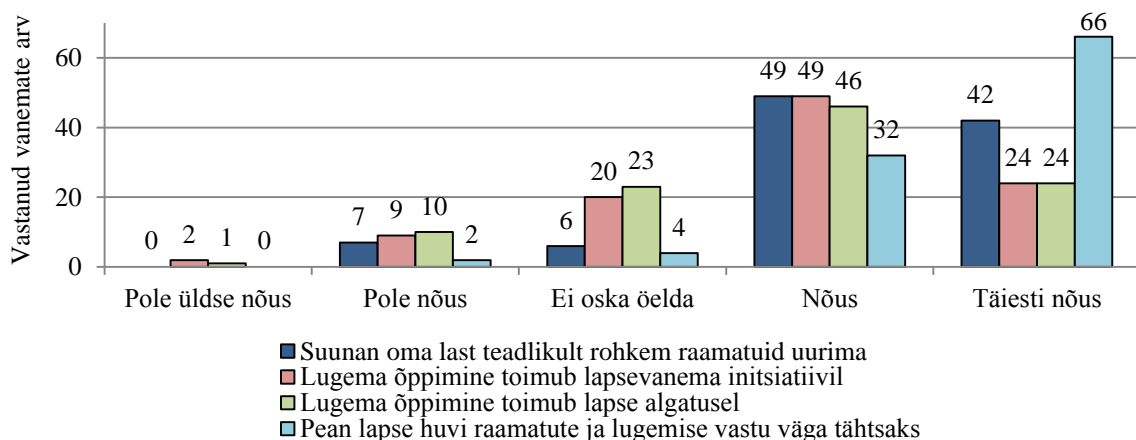
Kuigi tagasiside andnud vanemad olid enamuses seisukohal, et neil on peamine roll lapse lugema õpetamisel, kontrollis autor, kas lapsevanemate hinnangute keskmised väärtedele, et lapsevanema roll on peamine lugema õpetamisel ning lasteaial on toetav roll, erinevad oluliselt või ei. Selleks kasutas autor märgitesti. Ilmnes, et vanemad on hinnanud väidete kehtivust üheselt (väidete hinnangute keskmised ei erinenud oluliselt, $p > 0,05$), mistõttu võib väita, et vanemad on teadlikud nii enda kui lasteaia rollist lapse lugema õpetamisel (tabel 1).

Tabel 1. Lapsevanema ja lasteaia rolli võrdlus lapse lugema õpetamisel

Jrk	Väide	N	M	Me	n_o	N^+	Märgitesti olulisuse tõenäosus
1.	Vanemal on peamine roll lapse lugema õpetamisel	104	4,21	4	31	10	$p = 0,0708$
2.	Lasteaial on vanemat toetav roll lugema õpetamisel	104	4,36	5			

Märkus. N- vastanud vanemate arv, M-aritmeetiline keskmine, Me-mediaan, n_o - korrigeeritud vastanute arv, N^+ - 1. väidet kõrgemalt hinnanud vastanute arv, *- statistiliselt oluline olulisuse tase 0,05

Lisaks uuriti vanematelt, kas nad suunavad oma lapsi teadlikult rohkem raamatuid uurima ning kelle initsiatiivil alustatakse lugema õpetamist (joonis 5). 91 (87%) vanemat olid seisukohal, et nemad suunavad teadlikult lapsi raamatute juurde, vaid 6 (6%) ei osanud seisukohta võtta ning 7 (7%) sõnul nemad ei suuna teadlikult last rohkem raamatuid uurima. 73 (70%) vanema hinnangul hakatakse lugemist õpetama nende enda initsiatiivil. Samas

Joonis 5. Lapse huvi olulisus raamatute ja lugema õppimise vastu ning lapse lugema õpetamisest ja raamatute juurde suunamisest

70 (67%) ema ja isa nõustusid väitega, et lugemist hakatakse õpetama lapse initsiatiivil. 21% vanemat ei osanud antud väite korral seisukohta võtta. Neid asjaolusid arvesse võttes võib väita, et vanemate hinnangul on nii nende endi kui lapse enda initsiatiiv oluline.

Autorile hakkas huvi pakkuma ka asjaolu, kas lugemaõpetamise teema olulisuse ja vanemapoolse lapse teadlikult raamatute juurde suunamise vahel esineb statistiliselt oluline seos või ei. Selle välja selgitamiseks kasutati Spearmani korrelatsioonikordajat. Testimisel ilmnas, et esineb positiivne ja statistiliselt oluline seos väidete vahel (tabel 2), millest tulenevalt võib järeldada, et need vanemad, kelle jaoks on lapse lugema õpetamine oluline teema, suunavad last teadlikult rohkem raamatuid uurima.

Tabel 2. Seos lugema õpetamise olulisuse ja lapse teadlikult raamatu juurde suunamise vahel

Hinnatav seos	Korrelatsiooni-kordaja	Olulisuse tõenäosus
Lapse lugema õpetamine on oluline teema/ Suunan oma last teadlikult rohkem raamatuid uurima	$r_s = 0,2855$	$p = 0,0033^*$

Märkus. *-statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,05

Lisaks küsiti vanematelt, mil määral tähtsustavad nad lapse huvi raamatute ning lugemise vastu (joonis 5). Ootuspäraselt, arvestades lugemaõpetamise teema olulisust ning lugema õppimise alustamist mõjutavaid tegureid, pidas 98 (94%) vastanud vanemat lapse huvi raamatute ja lugemise vastu väga tähtsaks. Vaid 2 (2%) ema ja ise ei pidanud seda väga oluliseks ning 4 (4%) ei osanud kindlat seisukohta selles küsimuses võtta.

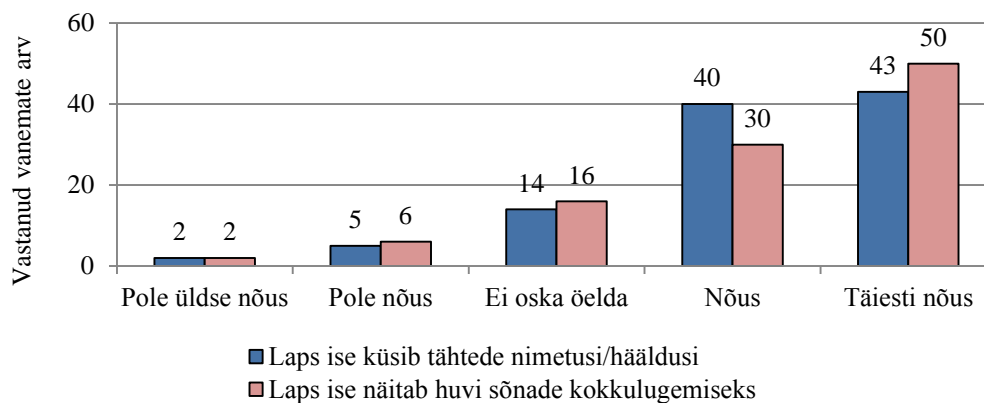
Vanemad, kes peavad lapse huvi raamatute ja lugemise vastu väga tähtsaks, julgustavad lapsi lugema õppimisel. Nimelt astakkorrelatsiooniga testimisel ilmnas, et esineb oluline seos kahe väite vahel (tabel 3). Kui 98 lapsevanemat (94%) pidasid oluliseks lapse huvi raamatute ja lugemise vastu (joonis 5), siis 100 (96%) vanemat olid nõus või täiesti nõus väitega, et nad julgustavad last lugemishuvi tekkimisel. Vaid 4 (4%) ema ja ise ei osanud selle väite puhul konkreetset seisukohta võtta.

Tabel 3. Seos raamatute ja lugemise vastu tekkinud huvi olulisuse ning lugemishuvi tekkimisel lapse julgustamise vahel

Hinnatav seos	Korrelatsiooni-kordaja	Olulisuse tõenäosus
Julgustan last lugemishuvi tekkimisel/ Pean lapse huvi raamatute ja lugemise vastu oluliseks	$r_s = 0,3338$	$p = 0,0005^*$

Märkus. *-statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,05

Mitmed vanemad väitsid, et lapsele alustatakse lugema õpetamist lapse enda algatusel (joonis 5). Sellest lähtuvalt uuriti, kas vanemate hinnangul on laps näidanud oma huvi lugemise vastu ning kuidas see lapsevanemate silmis väljendub. 80 (77%) emadest ja isadest nõustusid väitega, et laps ise näitab huvi lugemise ehk teisiti sõnastatult sõnade kokkulugemise vastu. Seejuures kõikide vastanute seas ei osanud 16 (15%) vanemad seisukohta võtta, kas laps näitab huvi lugemise vastu või ei ning 8 (8%) väitsid, et nende lapsed ei ole huvi sõnade kokku lugemise vastu näidanud. Huvi välja näitamiseks pidasid 83 (80%) lapsevanemat silmas seda, et laps ise küsib tähtede nimetusi ja hääldusi. 14 vanemat ei osanud seisukohta võtta, kas lugemise vastu huvi välja näitamine väljendub selles, et laps ise küsib tähtede nimetusi/hääldusi.

Joonis 6. Lugema õppimise vastu huvi välja näitamine lapse poolt ja huvi välja näitamise viis

Töö autorile pakkus seejuures huvi, kas ja milline seos esineb lapse lugema õppimise huvi väljendumise ja huvi väljendumise viisi vahel. Seose hindamiseks kasutati Spearmani korrelatsioonikordajat. Selgus, et esineb positiivne ja statistiliselt oluline seos (tabel 4), mistõttu võib väita, et laps näitab huvi sõnade kokkulugemise ehk lugema õppimise vastu, mis väljendub näiteks selles, et ta küsib tähtede nimetusi ja hääldusi.

Tabel 4. Seos lapse huvi lugema õppimise vastu ja huvi näitamise viisi vahel

Hinnatav seos	Korrelatsiooni-kordaja	Olulisuse tõenäosus
Laps näitab huvi sõnade kokkulugemiseks/ Laps küsib tähtede nimetusi/hääldusi	$r_s = 0,4165$	$p = 0,0000^*$

Märkus. *-statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,05

Selgitamaks välja, milliste tegevustega vanemad õpetavad oma lapsi lugema, paluti lapsevanematel hinnata püstitatud väidete kehtivust, mis hõlmavad nende erinevaid tegevusi.

Tulemused on toodud välja tabelis 5. Tabelist 5 võib näha, et enamus emasid ja isasid pidasid lapse arenguks sh lugema õpetamise juures oluliseks ettelugemist (2. väite Me = 4, M = 4,79). Mitmed vanemad olid seisukohal, et lugema õppimine nende peres toimub mängu ja lõbusa tegevuse abil (1. väite M = 4,28, Me = 4). Tihtipeale otsitakse koos lapsega sõnades tuttavaid tähti (6. väite M = 4,13, Me = 4, Mo = 5), samas mõned vanemad sellist õpetamise meetodit üldse ei kasuta (6. väite Min = 1). Paljud vanemad ei osanud kindlalt öelda, kas nad teevad kodus samu lugemise eelharjutusi nagu lasteaias tehakse (3. väite M = 3,63, Me = 3) ning kas nad iga kord õpivad lastega lugema laulumängude abil (4. väite M = 3,11, Me = 3), mis võib olla tingitud asjaolust, et vanemad ei ole nii väga kursis, kuidas lastele lugemist lasteaias õpetatakse. Üldjuhul ei osatud võtta kindlat seisukohta selles, kas lapsele näidatakse iga päev mõnd tähte ja harjutatakse selle tähega sõnu või tehakse seda harvem (5. väite M = 3,20, Me = 3), kuid oli vanemaid, kes nõustusid selle väitega täiesti (5. väite Max = 5) kui ka vanemaid, kes ei nõustunud sellega üldse (5. väite Min = 1). Nende tulemuste pinnalt võib väita, et vastanud vanemad peavad olulisemaks nii ettelugemist kui ka lugema õpetamist läbi mängu ja lõbusa tegevuse ning sõnades tuttavate tähtede otsimist (hinnangu M ja Me olid suurimad).

Tabel 5. Vanemad enda tegevusest lapse lugema õpetamisel

Jrk	Lapsevanema tegevus lapse lugema õpetamisel	M	Me	SD	Min	Max
1.	Lugema õppimine toimub läbi mängu ja lõbusa tegevuse	4,28	4	0,853	1	5
2.	Ettelugemine on lapse arenguks vajalik	4,79	5	0,449	3	5
3.	Teen kodus sarnaseid lugemise eelharjutusi nagu lasteaiaski	3,63	3	0,916	1	5
4.	Õpime lugema erinevate laulumängude abil	3,11	3	1,165	1	5
5.	Näitan iga päev lapsele mõnd tähte ja harjutame selle tähega sõnu	3,20	3	1,108	1	5
6.	Otsime koos sõnades tuttavaid tähti	4,13	4	0,982	1	5

Märkus. M-aritmeetiline keskmine, Me-mediaan, SD-standardhälve, Min-miimumväärtus, Max-maksimumväärtus.

Veendumaks, kas vanemate silmis on lapsele ettelugemine, lugema õpetamine mängu ja lõbusa tegevuse kaudu ning koos sõnades tuttavate tähtede otsimine sama olulised, kasutati märgitesti. Testimisel ilmnas, et ettelugemist peavad vanemad siiski kõige olulisemaks (väidete paari nr 1 ja 2 keskmised erinevad oluliselt, $p < 0,05$), kuid seejuures hindavad nad lugema õpetamist läbi mängu ja lõbusa tegevuse samaväärseks sõnades koos tuttavate tähtede otsimisega (väidete paari nr 3 keskmised ei erine statistiliselt oluliselt, $p > 0,05$) (tabel 6).

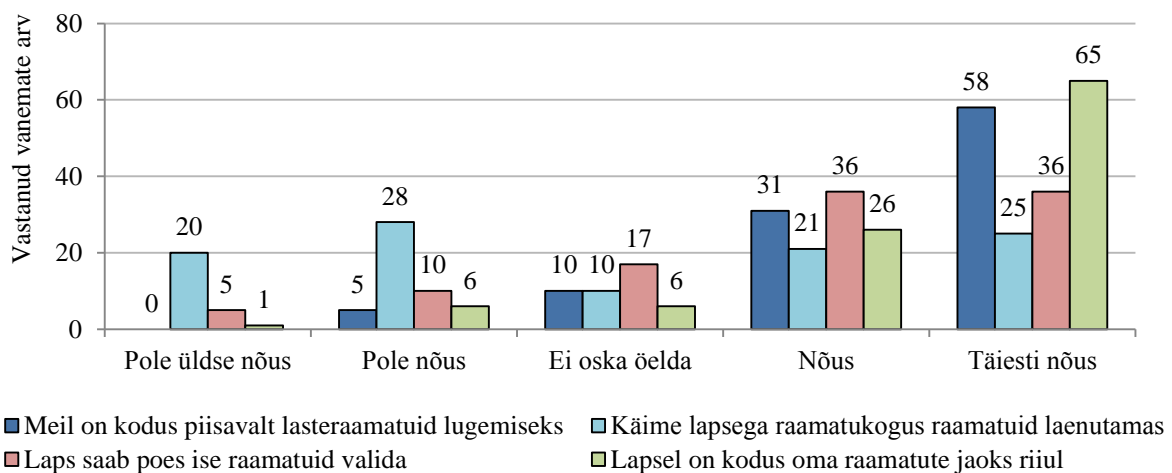
Sellised tulemused võivad olla tingitud sellest, et vanemad ei samasta ettelugemist kui lõbusat tegevust lugema õpetamiseks, mille all näiteks võivad mõelda tuttavate tähtede otsimist.

Tabel 6. Lapsele ettelugemise tegevuse eelistused lapse lugemaõpetamisel

Väidete paari jrk	Väide	N	n_o	N^+	Märgitesti olulisuse tõenäosus
1.	Ettelugemine on lapse arenguks vajalik	104	57	46	$p = 0,000^*$
	Lugema õppimine toimub läbi mängu ja lõbusa tegevuse	104			
2.	Ettelugemine on lapse arenguks vajalik	104	51	69	$p = 0,000^*$
	Otsime koos sõnades tuttavaid tähti	104			
3.	Lugema õppimine toimub läbi mängu ja lõbusa tegevuse	104	30	50	$p = 0,084$
	Otsime koos sõnades tuttavaid tähti	104			

Märkus. N- vastanud vanemate arv, n_o - korrigeeritud vastanute arv, N^+ - vastavalt väidete paari numbrile esimese väite kõrgemalt hinnanud arv, *- statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,05.

Selgitamaks välja, kas ja kuidas vanemad suunavad oma lapsi raamatute juurde, uuriti, kas vanemate hinnangul on neil kodus piisavalt lasteraamatuid ning kust saadakse lapsele vajalik lugemisvara (joonis 7). 89 (86%) lapsevanema hinnangul on neil kodus piisavalt lasteraamatuid lugemiseks, vaid 10 (10%) ei osanud kindlat seiskohta võtta ning 5 (4%) hinnangul võiks lasteraamatuid kodus rohkem olla. Üldjuhul väideti, et kodus on lapsel oma

Joonis 7. Lapse lugemisvara kodus ja uue lugemisvara muretsemine

raamatute jaoks olemas riiul – 91 (88%) vanemat oli vastava väitega nõus või täiesti nõus. Ilmnes, et lapse lugemisvara täiendamiseks eelistavad vanemad lastega raamatukogus käimisele pigem uute raamatute ostmist (joonis 7). Nimelt 46 (44%) vanema sõnul käiakse koos lapsega raamatukogus raamatuid laenutamas ning 48 (46%) sõnul raamatukogus koos lapsega ei käida. Seejuures 72 (70%) vastanut väidab, et poes käies valib laps endale ise raamatu ning 15 (15%) sõnul laps ise raamatuid valida ei saa.

Täiendavalt uuriti, kuidas vanemad tekitavad lapses huvi nii lugemise kui raamatute vastu. 79 (76%) vastanut olid veendunud, et nemad julgustavad lapsi fantaseerima, mis omakorda tekitab huvi nii lugemise enda kui raamatute vastu. Ülejäänud vanemad ei osanud kindlat seisukohta võtta (18% vastanutest), kas nad julgustavad oma last fantaseerima või ei, ning mõned olid seisukohal, et nemad ei julgusta last fantaseerima (6% vastanutest).

Seejuures selgitati välja, kas lapse fantaseerima julgustamine seisneb vanemate hinnangul selles, et nad vaatlevad koos lapsega raamatuid ja arutlevad seejuures piltide üle või selles, et nad lasevad lapsel piltide järgi lugusid jutustada või siis mõlemas. 80 (77%) vastanut väitsid, et nemad lasevad oma lapsel piltide järgi lugusid jutustada, kuid 10 (10%) vanemat seda meetodit ei rakenda ning ülejäänud ei osanud vastamises öelda, kas nad teevad nii. Samas 97 (93%) ema ja isa sõnul vaatlevad nad koos lapsega raamatuid ning arutlevad koos piltide üle. Kõikidest vastanutest ei osanud kindlat seisukohta võtta 6 (6%) ning ainult üks (1%) ei olnud väite kehtivusega nõus st ta ei vaatle oma lapsega koos raamatut ega arutle loetu üle. Vanemapoolse lapse fantaseerima julgustamise ja julgustamise võimaliku viisi vahelise seose olemasolu kindlaksmääramiseks kasutati Spearmani korrelatsioonikordajat. Selgus, et esinevad positiivsed ja statistiliselt olulised seosed, mille kohaselt vanemad, kes julgustavad lapsi fantaseerima, vaatlevad lapsega koos raamatuid ning arutlevad piltide üle ja/või lasevad lapsel endal piltide järgi lugusid (tabel 7).

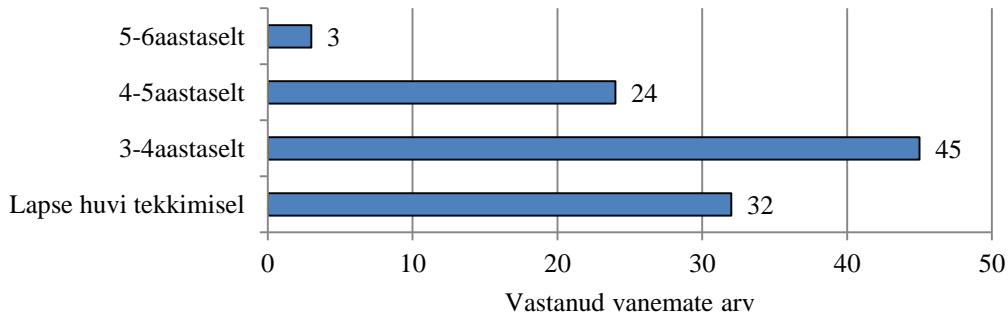
Tabel 7. Seos lapses lugemise ja raamatute vastu huvi tekitamise ning huvi tekitamise viiside vahel

Hinnatav seos	Korrelatsiooni-kordaja	Olulisuse tõenäosus
Julgustan last fantaseerima/ Vaatleme lapsega koos raamatuid ja arutleme piltide üle	$r_s = 0,2731$	$p = 0,0050^*$
Julgustan last fantaseerima/ Lasen lapsel piltide järgi lugusid jutustada	$r_s = 0,3163$	$p = 0,0011^*$

Märkus. *- statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,05

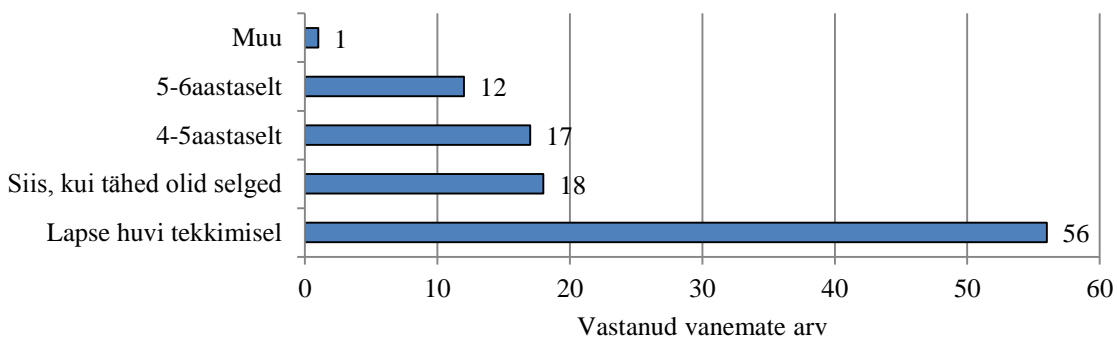
Küsitlusankeedi teises osas uuriti vanematelt täpsemalt lugema õpetamise ning laste jutustamisoskuse arendamise kohta. Selgus, et 45 (43%) vastanud vanemat alustavad lapsele

tähtede õpetamist siis, kui laps on 3-4aastane (joonis 8). Seejuures 1/3 ehk 32 vanemat väitsid, et tähti hakatakse õpetama siis, kui lapsel huvi tekib ning 24 (23%) alustasid lapsele tähtede õpetamist 5-6aastaselt. Täpsem jagunemine on näha jooniselt 8.

Joonis 8. Lapsele tähtede õpetamisega alustamine

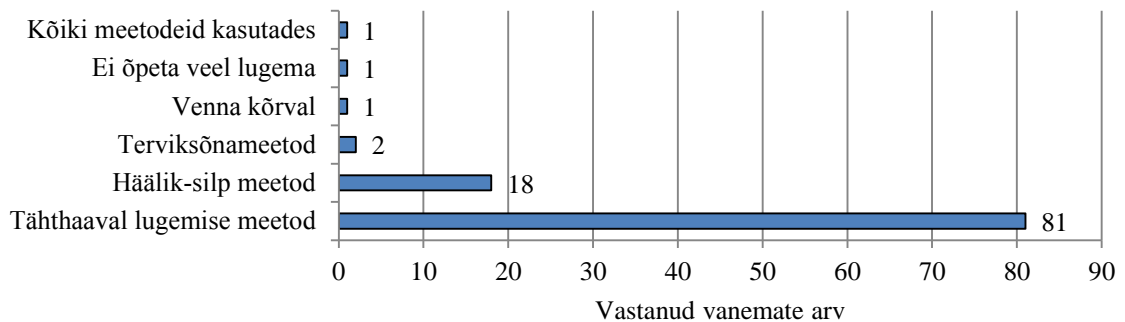
Kui tähed on selged, siis on järgmiseks sammuks lugema õpetamine. Selgus, et enamus vanemaid alustavad lugema õpetamist siis, kui lapsel tekib huvi lugemise vastu – 54 (54%) vastanuist olid sellel seisukohal. 18 (17%) väitsid, et lugema õppimist alustatakse siis, kui tähed on selged ning 17 (16%), et siis, kui lapsed on 4-5aastased ning 12 (12%), et siis, kui laps on 5-6 aastane. Üks vanem tõi välja, et ei ole veel alustanud lugema õpetamist alustanud, mistõttu ei oska kindlat seisukohta võtta, millal lugema õpetamist on kavas alustama hakata. Vanemate vastused on illustratiivselt välja toodud joonisel 9.

Joonis 9. Lapse lugema õpetamisega alustamine

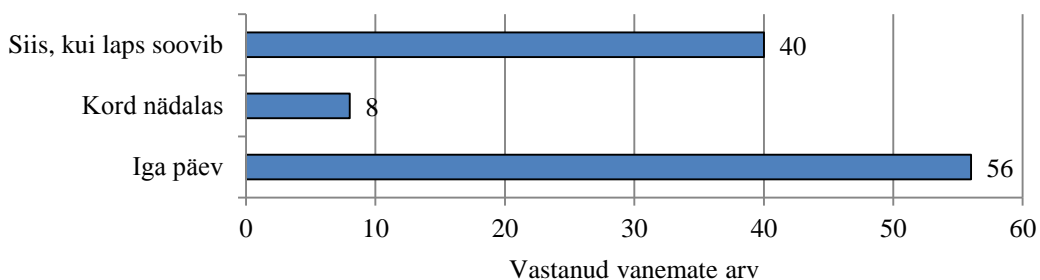
Lugema õpetamise meetoditest on vastanud vanemate poolt rakendatavam olevat tähthaaval lugemise meetod (joonis 10). 81 vanemat (78%) väitsid, et nemad õpetavad lapsi lugema tähthaaval lugemise meetodil. 18 (17%) vastanut eelistavad häälik-silp-meetodit ning 2 (2%) terviksõnameetodit. Seejuures tõid mõned vanemad välja, et ei õpetata veel last

lugema, kasutavad kõiki meetodeid, sest need võrdselt olulised ning, et õpetatakse venna kõrvalt.

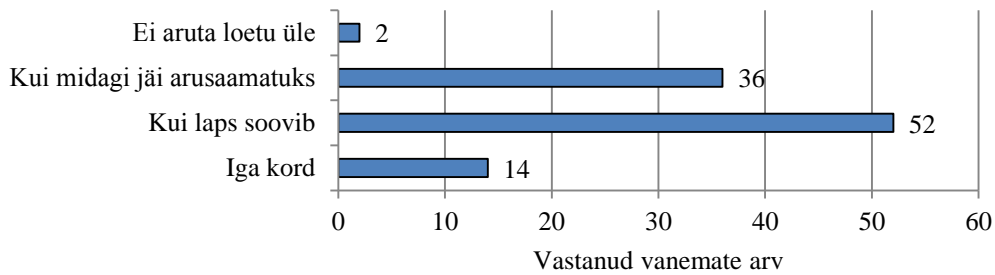
Joonis 10. Vanemate poolt kasutatavad meetodid lapse lugema õpetamiseks

Küsimustiku esimese osa vastuste analüüsimisel selgus, et enamus vastanud vanemaid peavad oluliseks lapse huvi raamatute ja lugemise vastu ning seetõttu suunavad nad teadlikult last rohkem raamatuid uurima. Sellest tulenevalt püüti täiendavalt küsimustiku teises osas välja selgitada, kas ja kui tihti loetakse lapsele raamatuid ette, eesmärgiga suurendada lapse enda huvi lugemise ja raamatute vastu. Jooniselt 11 on näha, et 56 (54%) vanema sõnul loetakse nende peres lapsele iga päev raamatut ette. Samas kui 40 (39%) vanemat loeb lapsele raamatut ette siis, kui laps avaldab selleks soovi. 8 (8%) ema ja isa töid välja, et nende peres loetakse üldjuhul lapsele raamatut ette vaid kord nädalas.

Joonis 11. Lapsele raamatu ette lugemine

Lugema õpetamise ning lugemise ja raamatute vastu huvi tekkimisel on oluline ka see, et laps saaks loetust aru, vastasel juhul võib laps lugemise kui ka raamatute vastu huvi kaotada. Enamus lapsevanemate (52 vanema s.o 50% vastanute) sõnul arutatakse loetu üle lapsega siis, kui laps selleks soovi avaldab. Samas 36 vanemat (35%) arutavad loetu üle siis, kui lapse jaoks jääb midagi arusaamatuks. 14 ema ja isa (14%) arutavad lapsega loetu üle iga kord ning vaid 2 (1%) ei aruta lapsega üldse loetu üle. Vanemate vastused esitatud illustratiivselt joonisel 12.

Joonis 12. Lapsega loetu üle arutamine

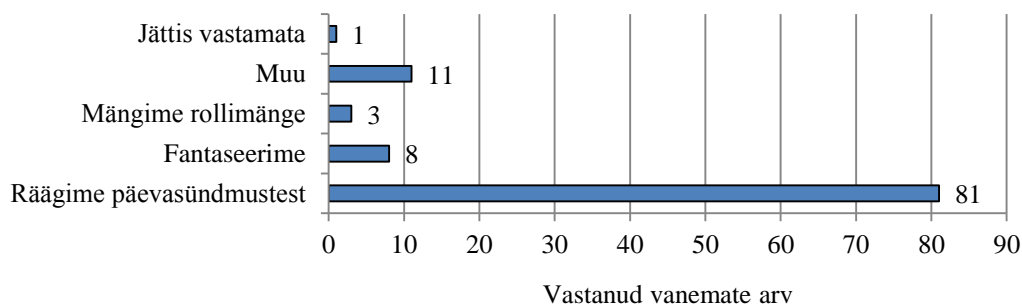
Joonistelt 11 ja 12 võib seega välja lugeda, et enamus vanemaid loeb lapsele raamatut ette iga päev, kuid tihtipeale arutletakse loetu üle ainult siis, kui laps selleks soovi avaldab. Teada saamaks, kas kehtib väide, et lapsele raamatu ettelugemise järgselt arutletakse koos loetu üle, kasutatakse Spearmani korrelatsioonikordajat. Testimisel selgus, et lapsele ettelugemine ja loetu üle arutamine ei ole üks-üheselt seotud ning nende vaheline seos võib olla juhuslik (väidete vaheline seos ei ole statistiliselt oluline, $p > 0,05$) (tabel 8).

Tabel 8. Seos lapsele ettelugemise ja loetu üle arutamise vahel

Hinnatav seos	Korrelatsiooni-kordaja	Olulisuse tõenäosus
Lapsele raamatu ettelugemine/ Loetu üle arutamine	$r_s = 0,1425$	$p = 0,1490$

Märkus. *- statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,05.

Täiendavalt uuriti vanematelt lapse jutustamisoscuse arendamise kohta, mis on lapse lugemaõpetamise teema juures samuti oluline. Jooniselt 13 on näha, et jutustamisoscuse arendamiseks räägitakse lapsega päevasündmustest - 81 (78%) ema ja isa teevad seda. 8 (8%) vanemat julgustavad lapsi fantaseerima ning 3 (3%) viivad lapsega läbi rollimänge. Seejuures rõhutavad 11 (11%) vanemat, et jutustamisoscuse arendamiseks on oluline nii päevasündmustest rääkimine, fantaseerimine kui ka erinevate rollimängude mängimine.

Joonis 13. Lapse jutustamisoscuse arendamine

Arutelu

Lugema õpetamisele pööravad vanemad järjest rohkem tähelepanu. Soovitakse, et lapsel oleks kergem hakkama saada nii lasteaias kui koolis. Vanemad proovivad raamatute abil äratada lastes huvi lugemise vastu. Teame, et kõik lapsed ei hakka üheaegselt lugema ning mõnel tekib selle vastu huvi alles kooliajal. Täiskasvanud peavad looma soodsa ja mängulise õpikeskkonna, kus laps saaks huviga uusi teadmisi ammutada. Käesoleva töö eesmärgiks oli välja selgitada, mil viisil vanemad õpetavad oma lapsi lugema ning kas ja kuidas nad suunavad lapsi raamatute juurde.

Uurimuse tulemusena ilmnas, et vanemad väärtustavad ja toetavad lapse huvi raamatute vastu. Lapsevanemad peavad enda kui vanema rolli lapse lugema õpetamisel peamiseks. Lugema õpetamisel peetakse oluliseks, et tegevus oleks lapse jaoks mänguline ja huvitav ning, et lapses tekiks huvi raamatute vastu.

Töös püstitatud esimene hüpotees, et vanemad peavad oma rolli lugema õpetamisel peamiseks ning lasteaial on seejuures õpetamist toetav roll, leidis kinnitust. Nimelt antud uurimuse raames kogutud andmeid analüüsides ilmnas, et enamus vanemaid peavad üheselt enda kui vanema rolli lugema õpetamisel peamiseks ning näevad lasteaial pigem neid toetavat rolli. Varasemast kinnitavad väite kehtivust ka Siret Liivi (2013) ning Karin Uibopuu (2009) bakalaureusetööd, milles mõlemad autorid leidsid, et vanemate teadlikkus nende endi rollist lapse lugema õpetamisel on suur ning enamus vanemaid peab lastele peamiseks teadmiste jagajaks just ennast. Koolieelse lasteasutuse seaduse § 1 (1999) ütleb, et lasteaial on perekonda toetav roll. Tõenäoliselt on vanemate teadlikkus oma rollist lapse lugema õpetamisest suurenenud just tänu paljudele samateemalistele uurimustele, kui ka lasteaia selgitustööle, kus rõhutatakse, et lapsevanemad ja lasteaed on selles osas partnerid ning vanematel on siiski peamine roll lugema õpetamisel.

Tööd alustades eeldas autor, et vanemad, kes loevad lastele raamatuid ette, arutavad seejärel koos lastega loetu üle. Vastav hüpotees leidis antud töös kinnitust vaid osaliselt. Selgus, et kuigi iga vastanud vanem luges lapsele raamatut ette, kas siis igapäevaselt, kord nädalas või olenevalt lapse soovist, siis loetu üle arutati lapsega vaid siis, kui lapsele jäi midagi arusaamatuks ning ta avaldas soovi loetu üle arutamiseks. Spearmani ehk astakkorrelatsioonikordajaga ei tuvastatud vastavate väidete vahel statistiliselt olulist seost st lapsele raamatu ettelugemisele ei järgne ilmtingimata lapsega loetu üle arutlemine. Ettelugemise olulisust rõhutab ka Mehide (2008), kelle sõnul rikastab see lapse sõnavara, laiendab silmaringi ning innustab last. Seejuures on vanema kohustuseks küsimustele

vastamine, näiteks kui etteloetus jääb midagi lapse jaoks arusaamatuks. Loetu üle arutamise vähene kasutamine vastanud vanemate poolt võib olla osaliselt tingitud asjaolust, et tänapäeva lasteraamatud on sellise illustreeriva pildimaterjaliga, mis juba iseenesest aitab lapsel paremini teksti mõista ning raamatute koostamisel on mõeldud erinevas vanuses lastele.

Kolmas hüpotees, mille kohaselt vanemad, kes peavad lapse lugema õpetamist oluliseks, suunavad teadlikult oma lapsi rohkem raamatute vastu huvi tundma, leidis uurimuses kinnitust. Nimelt 87% vastanuist väitsid, et nende jaoks on lapse lugema õpetamise teema oluline, ning 88% nõustus väitega, et nemad suunavad lapsi teadlikult raamatuid uurima. Testimine tuvastas kahe väite vahel ka statistiliselt olulise seose. Lapse lugema õpetamise teema olulisus ning raamatute juurde teadlikult suunamine lapsevanemate poolt võib olla tingitud suuresti selles, et koolis edukalt hakkama saamiseks on lugemisoskus ning huvi raamatute vastu väga oluline – kooliski on lastele ettenähtud kohustuslik kirjandus, mis tuleb teatud õppeaastal läbi lugeda ja mille sisu tuleb õpetajale kas ette jutustada või sellele tuginedes kirjatöid kirjutada. Teadlikult rohkem raamatute juurde suunamiseks on näiteks lapsel kodus olemas oma riiul lasteraamatute jaoks ning koju muretsetakse lapsele piisavalt raamatuid. Lugemisvara täiendamiseks eelistatakse uue raamatu ostmist, mida lastakse lapsel valida, mitte raamatukogus käimist. Lapsevanema suunavat tegevust raamatute vastu huvi suurendamiseks peab oluliseks ka Mürsepp (1998), kelle sõnul ongi lapsevanema ülesandeks varuda eakohast lugemismaterjali, mis on lapsele alati kättesaadav. K. Uibopuu (2009) toob oma töös välja, et lapsevanem võiks juba varakult näidata, et just raamatust saab vastuseid erinevatele küsimustele.

Kivi ja Roosleht'i (2000) sõnul on koolieelses eas lapse tegevustel põhiliselt mänguline iseloom. Samuti peetakse oluliseks, et lugemisse kui raamatu uurimisse suhtuvad nii vanemad kui lapsed rõõmu ja huviga ning vanem ei tohiks teha lugema õppimist lapse jaoks kohustuseks. Nimelt vanem peab oskama ära tabada, millal laps väsib või huvi tegevuse vastu kaob (Doman, 1992). Sellest lähtuvalt uuris töö autor, milliste tegevust abil õpetavad vanemad lapsi lugema. Hüpotees, et lugemaõppimine tehakse lapsele pigem huvipakkuvaks ja meeldivaks tegevuseks kui muudetakse see lapse jaoks kohustuseks, leidis kinnitust. Küsitletud vanematest enamus peavad kõige olulisemaks lapsele ettelugemist, kuid seejuures tähtsustatakse ka seda, et lapse lugema õpetamine toimuks läbi mängu ja lõbusa tegevuse nt otsides sõnades koos tuttavaid tähti. Läbi huvipakkuva tegevuse on laps aktiivsem (Imperato, 2009). Mitmete vanemate sõnul tehakse kodus sarnaseid lugemise eelharjutusi nagu lasteaiaski.

Lugema õpetamisel on seejuures oluline lapse fantaseerima julgustamine. Nimelt julgustades last fantaseerima, vaadeldes koos raamatuid ja arutledes piltide üle kui ka lastes lapsel piltide järgi jutustada, tekitab see mängulisuse efekti, mis äratav lapses suuremat huvi ise lugema õppimise vastu. Paljud uurimuses osalenud vanemad väitsid, et nemad julgustavad oma lapsi jutustama. Näiteks vaadeldakse koos raamatut ning lastakse lastel piltide järgi jutustada. Sellise meetodi olulisust on rõhutanud varasemalt näiteks Lerkkanen (2007), mainides „mängult lugemise“ olulisust.

Uurimuse tulemuste põhjal selgus, et tähtede õpetamist alustatakse enamasti siis, kui laps on 3-4aastane. Määravaks on paljude vanemate sõnul nii lapse kui vanema enda huvi. Seejuures on lugema õpetamisel võrreldes tähtede õpetamisega lapse huvil suurem kaal – nimelt vastanud vanematest 51% väitsid, et lugema õpetamist alustatakse lapse huvi tekkimisel, mis seisneb näiteks selles, et laps ise küsib tähtede nimetusi/hääldusi. Kui mõni laps hakkab lugema õppima juba 3 – 4aasta vanuselt, aga enamus lapsi siiski 5 – 7aastaselt (Padrik & Hallap, 2008b). Levinumaks lugema õpetamise meetodiks on seejuures tähthaaval lugemise meetod, mida kasutavad *ca* $\frac{3}{4}$ vastanud vanemat. Mõned vanemad kasutavad nii häälik-silp kui terviksõnameetodit.

Käesoleva uurimistöö tulemused näitavad, et lapsevanemad on teadlikud enda kui vanema, samuti lasteaia rollist lapse lugema õpetamisel. Kuna vanematele on lugemaõpetamise teema oluline, peavad nad jätkuvalt oluliseks ka lapse huvi raamatute vastu, mistõttu suunatakse tihtipeale teadlikult lapsi rohkem raamatuid uurima. Raamatute vastu huvi tekitamiseks ja hoidmiseks, on vanemad muretsenud koju lastele piisavalt raamatuid. Uut lugemisvara käiakse koos lapsega poest ostmas või siis mõnel juhul ka raamatukogust laenutamas. Selleks, et lapsel tekiks ning ei kaoks huvi lugema õppimise vastu, peavad lapsevanemad oluliseks, et kogu õppimistegevus käiks lõbusa tegevuse ja mängu abil, mitte sunniviisiliselt ja vastu lapse tahtmist.

Üldistavaid ja põhjalikke järeldusi, mis kehtiksid kõikide Eesti lapsevanemate kohta, töö autori arvates käesoleva töö tulemuste pinnalt teha ei saa. Seda seetõttu, et valimisse oli kaasatud ainult Tartu linna kolm lasteaeda, mille vanemate käest saadud vastuste pinnalt tehtud analüüsi tulemuste üldistused ei pruugi kehtida kõikide Eesti lapsevanemate kohta. Selleks, et teha põhjalikumaid üldistusi ja järeldusi võiks samasisulise uurimuse läbi viia suurema valimiga, kaasates rohkem lasteaedasiid ning kasvõi nt erinevatest linnadest. Samuti võiks teha uurimuse, kus küsitletakse lugema õppimise ja lugemise tähtsuse kohta laste endi käest.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kasutatud kirjandus

- Almann, S. (2008). Partnerlus – lasteaia ja lapsevanemate koostöö alus. *Õppe ja kasvatustegevuste korraldus* (lk 51-64). Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. Studium.
- Doman, C. (1992). *Kuidas õpetada väikelast lugema*. Tallinn: Katherine.
- Holopainen, L., Ahonen, T., Tolvanen, A., & Lyytinen, H. (2000). Two Alternative Ways to Model the Relation Between Accuracy and Phonological Awareness at Preschool age. *Scientific Studies of Reading* 4 (2), 77-100.
- Imperato, F. (2009). Getting Parents and Children off to a Strong Start in Reading. *The Reading Teacher*, 63 (IV), 342-344.
- Jürimäe, M. (2003). *Lugema õpetamise metoodika*. Tallinn: Kännimees.
- Kivi, L., & Roosleht, M. (2000). *Kuidas arendada lugemisoskust lasteaias*. Tartu: AS Kirjastus Elmatar.
- Kivi, L., & Sarapuu, H. (2005). Keel ja kõne: lugemine ja kirjutamine. K, Tenno (Toim), *Laps ja lasteaid. Lasteaiaõpetaja käsiraamat*. Tartu: AS Atlex.
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008). Külastatud 20. jaanuaril, 2012, aadressil: <http://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12970917>.
- Koolieelse lasteasutuse seadus (1999). Külastatud 16. aprillil, 2012, aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/13152743>.
- Kärtner, P. (2000). *Lugemisoskuse arendamine*. Tallinn: TEA Kirjastus.
- Lage, M., & Karu-Espenberg, K. (2006). *Õpime lugema*. Tallinn: AS Ajakirjade Kirjastus.
- Lerkkanen, M.-K. (2007). *Lugema õppimine ja õpetamine*. Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Liiv, S. (2013). *Lapse lugemisoskuse kujundamine väikelapse eas ja lapsevanema roll varajase lugemisoskuse kujunemisel*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Lynch, J., Anderson, J., Anderson, A., & Shapiro, J. (2006). Parents' beliefs about young children's literacy development and parents' literacy behavior. *Reading Psychology*, 27 (I), 1-20.
- Mehide, L. (2008). Lugemishuvi äratamine koolieelses eas. *Tea ja Toimeta*, 34, 5-12.

- Müürsepp, M. (1998). *Laps on hakanud lugema*. Tallinn: EKK trükikoda.
- Padrik, M. (1998). *Lugemise ja kirjutamise avatud algõpetus*. Tartu: TÜ Kirjastus.
- Padrik, M., & Hallap, M. (2008a). Keel ja kõne. E. Kulderknup (Toim.), *Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad* (lk 26-43). Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. Studium.
- Padrik, M. & Hallap, M. (2008b). Keel ja kõne: kuulamine ja kõnelemine, lugemine ja kirjutamine. E. Kikas (Toim.), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 276-302). Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Partridge, H.A. (2005). Helping parent make the most of shared book reading. *Early Childhood Education Journal*, 32(I), 25-30.
- Roop, P. (2007). *Koostöö lasteaiaõpetajate ja lastevanemate vahel*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Ugaste, A. (2005). Lapse mäng. K. Tenno (Toim), *Laps ja lasteaed. Lasteaiaõpetaja käsiraamat*. Tartu: AS Atlex.
- Uibopuu, K. (2009). *Lapse lugemisvalmiduse kujundamine ja täiskasvanu roll lapse lugema õpetamisel*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.

Lisa 1.

Lugupeetud lapsevanem,

Olen Helerin Arm, õpin Tartu Ülikoolis koolieelse lasteasutuse õpetaja erialal.

Bakalaureusetöö raames viin läbi uurimust, et teada saada, mil viisil vanemad õpetavad oma lapsi lugema ning kas ja kuidas suunavad lapsi raamatute juurde. Seejuures paluksingi Teil mind uurimise läbiviimisel aidata, vastates mõnele küsimusele. Küsimused on esitatud valikvastustena.

Küsitlus on anonüümne ning kogutud andmeid kasutatakse ainult statistiliselt üldistatud kujul ning antud uurimuse raames. Küsimuste tekkimise korral või tagasiside soovi korral saab minuga ühendust võtta e-maili aadressil: helerina@ut.ee

Palun andke hinnang esitatud väitele. Tõmmake ring ümber ühele, Teile sobivaimale vastusevariandi tähistavale numbrile väite taga.

1 2 3 4 5
Pole üldse nõus pole nõus ei oska öelda nõus täiesti nõus

Lapse lugema õpetamine on minule oluline teema	1	2	3	4	5
Minul kui vanemal on lapse lugema õpetamisel peamine roll	1	2	3	4	5
Lasteaial on lapse lugema õpetamisel vanemat toetav roll	1	2	3	4	5
Suunan oma last teadlikult rohkem raamatuid uurima	1	2	3	4	5
Ettelugemine on lapse arenguks vajalik	1	2	3	4	5
Teen kodus sarnaseid lugemise eelharjutusi nagu lasteaiaski	1	2	3	4	5
Lugema õppimine toimub lapsevanema initsiatiivil	1	2	3	4	5
Lugema õppimine toimub lapse algatusel	1	2	3	4	5
Õpime lugema erinevate laulumängude abil	1	2	3	4	5
Julgustan last lugemishuvi tekkimisel	1	2	3	4	5
Lugema õppimine toimub läbi mängu ja lõbusa tegevuse	1	2	3	4	5
Pean lapse huvi raamatute ja lugemise vastu väga tähtsaks	1	2	3	4	5
Näitan iga päev lapsele mõnd tähte ja harjutame selle tähega sõnu	1	2	3	4	5
Meil on kodus piisavalt lasteraamatuid lugemiseks	1	2	3	4	5
Käime lapsega raamatukogus raamatuid laenutamas	1	2	3	4	5
Vaatleme lapsega koos raamatuid ja arutleme piltide üle	1	2	3	4	5
Lasen lapsel piltide järgi lugusid jutustada	1	2	3	4	5
Julgustan last fantaseerima	1	2	3	4	5
Laps saab poes ise raamatuid valida	1	2	3	4	5
Lapsel on kodus oma raamatute jaoks riiul	1	2	3	4	5
Otsime koos sõnades tuttavaid tähti	1	2	3	4	5
Laps ise küsib tähtede nimetusi/hääldusi	1	2	3	4	5
Laps ise näitab huvi sõnade kokkulugemiseks	1	2	3	4	5

Tõmmake sobivale variandile ring ümber.

1. Kui tihti loetakse Teie peres lapsele raamatut ette?

Iga päev kord nädalas kui laps soovib kord kuus meie peres ei loeta

2. Kas peale raamatute lugemist arutlete koos loetu üle?

Iga kord kui laps soovib kui midagi jäi arusaamatuks ei aruta loetu üle

3. Kuidas arendate lapse jutustamisoskust?

Räägime päevasündmustest fantaseerime mängime rollimänge muu.....

4. Millal alustasite lapsele tähtede õpetamist?

Lapse huvi tekkimisel 3-4 aastasel 4-5 aastasel 5-6 aastasel

muu.....

5. Millal alustasite lapsele lugema õpetamist?

Lapse huvi tekkimisel kui tähed olid selged 4-5 aastasel 5-6

aastasel muu.....

6. Mis meetodil õpetate last lugema?

Tähthaaval lugemise meetod häälik-silp meetod terviksõnameetod

muu.....

Lapsevanema sugu. 1) M 2) N

Lapsevanema vanus.

1) – 25a. 2) 26-35a. 3) 36 – 45a. 4) 46 – 50 a.

Lapsvanema haridus.

1) põhi-, 2) kesk-, 3) kesk-eri-, 4) kõrgharidus

Lapse vanus.

1) 4 aastane 2) 5 aastane 3) 6 aastane

TÄNAN TEID!

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Helerin Arm (30.05.1985)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose VANEMATE ROLL LAPSE LUGEMA ÕPETAMISEL JA SUUNAMISEL RAAMATUTE JUURDE , mille juhendaja on Elve Voltein,

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni; 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 12.mai.2014